

CPS^{rbc}/RWB^{bhg}

Ref.: RWB^{BHG} / Advies nr. 24 (30 05 08)

Advies nr. 24

over de opstelling van een lastenboek voor een studie die bedoeld is om het onderzoekspotentieel van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op het gebied van milieu te identificeren en te analyseren.

Dit advies werd voorbereid door de Werkgroep "Brussels potential for environmental research" van de RWB^{BHG} onder het gemeenschappelijke voorzitterschap van de Professoren Jacques De Ruyck en Jan Wastiels van de Vrije Universiteit Brussel.

Voorwoord

Conform artikel 4 §1, lid 2 van de ordonnantie van 10 februari 2000 (B.S. 16.03.2000) tot oprichting van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, achtte de genoemde raad het tijdens zijn plenaire zitting van 2 oktober 2007 noodzakelijk een advies voor initiatief uit te geven over de opstelling van een lastenboek voor een studie die bedoeld is om het onderzoekspotentieel van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op het gebied van milieu te identificeren en te analyseren.

Inleiding

Tijdens zijn 32ste Plenaire vergadering, en in de context van zijn opdracht voor richtingbepaling van het wetenschapsbeleid, heeft de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (RWB^{BHG}) beslist een werkgroep samen te stellen om het potentieel van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op het gebied van milieuonderzoek te beoordelen. De werkgroep van de RWB^{BHG} heeft evenwel niet de opdracht welke studie dan ook zelf uit te voeren; het is bijgevolg de bedoeling dat hij hier de basis legt voor een dergelijke studie en de grenzen ervan bepaalt door de richtlijnen voor te bereiden voor een lastenboek dat zal worden opgesteld door gespecialiseerde derden.

De werkgroep

De werkgroep kon een beroep doen op de medewerking van acht externe deskundigen van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die samen zowat alle actoren vertegenwoordigen die actief zijn op het gebied van milieuonderzoek. Deze bestond uit Valérie Cappuyns (EHSAL), Mathias Cys (Agoria), Floriane de Kerchove (Agoria), Xavier Dehan (Kabinet van minister B. Cerexhe), Jacques De Ruyck (VUB), Anouk Distelmans (UCL), Alain Durieux (Meurice), Patrick Dysseler (HELdB), Patricia Foscolo (ABE), Marie-Françoise Godart (ULB), Fabian Scuvie (essencia), Jan Wastiels (VUB), Olivier Witmeur (Voorzitter van de RWB^{BHG}) en Paul Van Snick (Secretaris van de RWB^{BHG}). Hij vergaderde op 5 februari 2008, op 6 maart 2008 en op 19 mei 2008. Het ontwerp van advies werd door de werkgroep aangenomen na een procedure per e-mail op 26 mei 2008 en tot slot voorgelegd aan de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tijdens de Plenaire vergadering van 30 mei 2008.

Geraadpleegde documenten

- "Eco-Innovation Brussels" - The Brussels Eco-innovation and Eco-business Center – Juli 2007, ABE & SDRB.
- Europese Commissie (2002) – Milieutechnologie voor duurzame ontwikkeling, COM(2002)122.
- European Commission / DG Environment (2006) – Study on Eco-industry, its size, employment, perspectives and barriers to growth in an enlarged EU, Final report, September 2006, Ernst & Young.
- Europese Commissie (2003) – De ontwikkeling van een actieplan voor milieutechnologie, COM(2003)131.
- <http://www.brusselsgreentech.be/>
- <http://www.greencompanies.be/>

Advies van de RWB^{BHG} – De elementen van het lastenboek

1. Voorgeschiedenis en motivatie van het advies

In maart 2005 hebben de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en de sociale partners samen het CET ondertekend, het "Contract voor de Economie en de Tewerkstelling". Dit document identificeerde drie prioritaire sectoren inzake innovatie, met name ICT ("Informatie- en communicatietechnieken"), biowetenschappen en milieu. In december 2006 hebben dezelfde actoren het Gewestelijk Plan voor Innovatie goedgekeurd, dat volgens zes assen de actiemiddelen vastlegt die op deze drie sectoren moeten worden toegespitst.

Wat de milieusector betreft, werden verschillende maatregelen getroffen, waaronder:

- de versterking van de milieupool van het BAO, het Brussels Agentschap voor de Onderneming, voornamelijk in de sector van ecologisch bouwen (jaarlijks budget van 100.000 EUR);
- de oprichting binnen het WTCB, het Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf, van een Brussels team voor technologische begeleiding en het toekomstige kenniscentrum voor ecologisch bouwen (regionaal budget 2008-2010 van 1 MEUR + FEDER-budget tot 2013 van 1,1 MEUR);
- het team van technische en beroepsscholen in de bouwsector (ongeveer 1MEUR);
- de bouw van een toekomstige technologie-incubator (budget van 13 MEUR) gefinancierd door het EFRO (11 MEUR) in de milieusector en de opstelling van ontwikkelingsplannen in de verschillende filières onder de coördinatie van Leefmilieu Brussel en in samenwerking met het BAO en "Group One" (2MEUR);
- een sectorale oproep aan bedrijven die actief zijn op milieuvlak (budget 2008 van 5MEUR);
- een oproep tot impulsprogramma's bij universiteiten, hogescholen en kenniscentra (budget 2008 van 7,5 MEUR).

De Raad voor het Wetenschapsbeleid stelt evenwel vast dat deze initiatieven werden gelanceerd zonder grondige kennis van het net van wetenschappelijke actoren van de sector in Brussel, terwijl volgens hem de wetenschappelijke actoren, zowel van de overheid als van de privé-sector, drijvende elementen moeten zijn van de ontwikkeling van de sector in het Gewest.

2. Voorwerp van de studie

De studie heeft tot doel op uitgebreide wijze de actoren van het onderzoek binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te identificeren, hun deskundigheid te preciseren en na te gaan welke elementen van hun onderzoeksprogramma's kunnen zorgen voor een industriële opwaardering in het Gewest op korte, middellange en lange termijn. De gewestelijke regering heeft namelijk al talloze initiatieven genomen die gunstig zijn voor deze onderzoekssector en heeft een flinke impuls gegeven op het vlak van ontwikkeling, zoals ze ook van plan is te doen op het niveau van de incubatie van bedrijven. Er is een continuüm dat gaat van het onderzoek naar het gebruik van de resultaten die hieruit voortvloeien. Het is van doorslaggevend belang het eerste element van dit continuüm perfect

te kennen, met name de onderzoeken op milieugebied die worden uitgevoerd in het gewest, zowel op academisch niveau als door de bedrijven en onderzoekscentra.

Het advies dat onderhavige werkgroep moest voorbereiden, heeft tot doel de middelen vrij te maken om het onderzoek te linken met de reeds bestaande initiatieven in het gewest. Het betreft met name de programma's die worden beheerd door het IWOIB, het instituut dat projecten aanmoedigt en oproepen tot projecten uitschrijft, maar ook, en zelfs meer bepaald, het incubatorproject dat werd opgestart in de context van het EFRO, het "**E**uropees **F**onds voor **R**egionale **O**ntwikkeling" dat deel uitmaakt van het programma van de "Europese structurele fondsen 2007-2013". Ter herinnering: het EFRO beoogt de promotie van overheids- en privé-investeringen door bij te dragen tot het wegwerken van de onevenwichten tussen de regio's van de Europese Unie.

De actoren van wie de studie een gedetailleerde inventaris zal opstellen, zijn de universiteiten en de hogescholen, evenals de onderzoekscentra en de innovatieve bedrijven. Het eerste deel van de studie zal in detail de actoren beschrijven die gevestigd zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het doel is een gedetailleerde inventaris op te stellen van de bovengenoemde actoren, met inbegrip van de lopende onderzoeken, de verwezenlijkingen, de octrooiering, de opgerichte spin-offs, enz. Deze oefening zal beperkt zijn tot de jaren 2003 tot 2008. Op basis van deze inventaris zal de studie de bevoegdheden binnen het Gewest inzake onderzoek op milieugebied in kaart brengen. De studie zal ook de bestaande contractuele samenwerkingen beschrijven met onderzoekers die buiten het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werken.

Bovendien zal een tweede deel van de studie de sleutelactoren van onderzoek in de sector identificeren die gevestigd zijn in een straal van ongeveer 250 km rond het gewest. Het doel hiervan is ook zowel de reeds bestaande links met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als de mogelijke samenwerkingen te identificeren. Brussel oefent namelijk een vanzelfsprekende aantrekkingskracht uit door zijn positie binnen de Europese Unie en zijn benijdenswaardig hoge aantal hooggekwalificeerde personeelsleden. Hiermee moet rekening worden gehouden bij de beoordeling van de wijze waarop men nieuwe activiteiten naar het gewest kan aantrekken. Het werk zal evenwel worden uitgevoerd in twee fasen. De eerste bestaat erin aan het opvolgingscomité (zie punt 9) de volledige lijst van deze sleutelactoren over te maken. In de tweede fase zal het opvolgingscomité op basis van deze lijst de actoren identificeren die grondiger zullen worden geanalyseerd. Dit aantal zal maximaal vijftig bedragen.

Tot slot, rekening houdend met het belangrijke aspect marketing van alle hiervoor genoemde gewestelijke initiatieven, wordt er gevraagd de thema's die zorgen voor een innoverende en commerciële ontwikkeling op internationaal vlak op de voorgrond te plaatsen. Men moet de thema's kennen die in de sector in de nabije toekomst wereldwijd zullen worden gevraagd en zo de initiatieven identificeren die gericht zijn op de internationale markt. De ontwikkelingen die gericht zijn op nationaal of gewestelijk niveau, vaak de zogenaamde "me too"-initiatieven, zijn beduidend minder interessant.

3. Gekozen thema's

De milieusector kan op zeer verschillende manieren worden geïnterpreteerd. Over het algemeen is men van mening dat de milieutechnologieën betrekking hebben op alle technologieën die expliciet een antwoord willen geven op de milieu-uitdagingen. De Europese Commissie schreef in haar rapport "Milieutechnologie voor duurzame ontwikkeling": "Het is duidelijk dat wanneer hier sprake is van milieutechnologie, het gaat om veel méér dan 'end-of-pipe'-apparatuur voor schoonmaak ná verontreiniging. Milieutechnologie omvat ook geïntegreerde technologieën die voorkomen dat tijdens het productieproces verontreinigende stoffen ontstaan, alsmede toepassingen van nieuwe materialen, grondstof- en energiezuinige productieprocessen, milieu-know-how en nieuwe procédés. Kortom, ten

aanzien van milieutechnologie komt het erop aan een breed perspectief te hanteren: het beleid moet er immers op gericht zijn, de feitelijke en potentiële toepassingen van milieutechnologieën in alle deelsectoren van de economie te stimuleren."

De Raad voor het Wetenschapsbeleid heeft dus in de eerste plaats gekozen voor de thema's die opgesomd staan in een ander Europees rapport, "Eco-industry, its size, employment, perspectives and barriers to growth in an enlarged EU". Dit rapport analyseert de sterke trends in de ontwikkeling van de milieu-industrieën in Europa en de maatregelen die deze ontwikkelingssector kunnen ondersteunen. Deze thema's, waarvan een gedetailleerde beschrijving beschikbaar is in dit rapport, staan hierna vermeld.

O & O in milieu:

BEHEERSING VAN VERVUILING

- Beheer en recyclage van vast afval
- Behandeling van afvalwater
- Beheersing van luchtvervuiling
- Privé-beheer van het milieu (adviezen)
- Herstelling en schoonmaak van bodems en grondwater
- Beheersing van geluidshinder en trillingen
- Beheersing van het milieu en instrumentering

BEHEER VAN DE NATUURLIJKE BRONNEN

- Waterbevoorrading
- Gerecycleerde materialen
- Productie van hernieuwbare energie
- Natuurbescherming
- Ecologisch bouwen

Hoewel deze lijst of de types onderzoeken niet uitputtend zijn, zal de studie van de onderzoeken op het vlak van milieu toegespitst zijn op de volgende elementen die het nuttigst blijken voor ons gewest:

- Waterbehandeling
- Afvalbehandeling
- Milieuvriendelijke producten
- Ecologisch bouwen
- Hernieuwbare energieën
- Energie-efficiëntie

De studie zal worden uitgebreid naar elke vorm van structurele innovatie die, in een termijn van vijf jaar, kan leiden tot een economische activiteit of een dergelijke activiteit kan ondersteunen.

4. Te leveren elementen

De te leveren elementen zijn in de eerste plaats de lijst van alle actoren die betrokken zijn bij milieu-onderzoek. Voor elk van de actoren levert de studie voor de periode 2003-2008:

- De volledige gegevens van de actor, het laboratorium, het studiebureau, ...
- De contactpersonen met hun functie
- De omvang van het team
- Het deskundigheidsgebied
- De uitgevoerde O&O (doel, inhoud, technische middelen)
- De beschikbare opmerkelijke technologieën
- De financieringsmiddelen en de globale begroting
- De aanwezige externe samenwerkingen: privé, gewestelijk, nationaal en internationaal

- De outputs in termen van octrooien, spin-offs en vooruitzichten voor valorisatie in Brussel

Het is belangrijk de onderzoeksteams te identificeren die geïntegreerd zijn in internationale projecten, met name in het kader van de Europese kaderprogramma's voor onderzoek en de federale programma's zoals IAP en STEREO.

Naast de inventaris zelf moet de inschrijver als besluit van de studie de sterke en zwakke punten van het Brusselse potentieel evenals het ontwikkelingspotentieel van de sector benadrukken.

5. Methodologie

De inschrijver moet in detail de methodologie uitleggen die hij van plan is te gebruiken voor zijn studie; deze zal bij de evaluatiecriteria gelden voor een derde van de punten. Hij moet zonder fout alle reeds beschikbare informatiebronnen over het studieobject raadplegen, waaronder de website "Brusselsgreentech" van het BAO en de website "greencompanies" van AGORIA evenals hun gespecialiseerde diensten, de documenten en de deskundigheid van de universitaire interfaces, de O&O-projecten gefinancierd door het IWOIB, oproepen tot projecten en impulsprogramma's, evenals de studie van Deloitte "Beleid voor oprichting van bedrijven met technologisch karakter / Spin-offs". Deze lijst is uiteraard in geen geval beperkend wat de te raadplegen bronnen betreft.

6. Budget

De Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geeft er de voorkeur aan te werken met een vastgelegd budget, zodat de keuze van de gegadigde voor de uitvoering van deze studie alleen betrekking heeft op de kwaliteitscriteria van de inschrijver en zijn project. Hij kan een maximaal bedrag krijgen van 120.000 EUR, alle kosten en 21% btw inbegrepen, voor de uitvoering van deze studie.

7. Publicatie

Elke publicatie van de resultaten van deze studie is onderworpen aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering die bevoegd is voor onderzoek.

8. Kalender

De offerteaanvraag biedt een termijn van 30 kalenderdagen om het inschrijvingsdossier in te dienen. De studie zal lopen over een periode van zes maanden vanaf de gunning van de opdracht. Geen enkele vertraging zal worden toegekend als ze niet is beschreven in een aanhangsel bij het contract.

9. Opvolgingscomité

De Werkgroep "Brussels potential for environmental research" zal in de eerste plaats zorgen voor de opvolging van de studie aan de hand van vier vergaderingen volgens de volgende kalender:

- een vergadering voordat de studie van start gaat
- twee vergaderingen tijdens de studie
- een vergadering voordat het eindverslag wordt opgesteld.

De samenstelling van dit opvolgingscomité kan op elk moment worden uitgebreid afhankelijk van de behoeften.

10. Inschrijving

Het inschrijvingsdossier mag maximaal vijf pagina's lang zijn en moet de volgende elementen bevatten:

- Gegevens van de promotor of coördinator
- Deskundigheid van de promotor of coördinator op het gebied in kwestie
- Externe samenwerkingen (indien van toepassing)
- Volledige beschrijving van de offerte
- Kalender

Deze inlichtingen worden per e-mail doorgestuurd naar het volgende adres: ...@Cerexhe.irisnet.be en per post aan Mw. of Dhr....., Kabinet van minister B. Cerexhe, Kapitein Crespelstraat 35 te 1050 Brussel.

11. Beslissingscriteria

De opdracht zal worden toegekend op basis van een evaluatie waarvan de beslissingscriteria de volgende zijn, naar rato van een derde van de punten voor elk criterium:

- De deskundigheid van de inschrijver
- De kwaliteit van de beschrijving van de te leveren elementen
- De voorgestelde methodologie

12. Overeenkomst

De overeenkomst zal worden ondertekend tussen de geselecteerde dienstverlener en de minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering die bevoegd is voor onderzoek.

